

Každý môže byť Sherlock Holmes

Obdivujete filmových detektívov ako bravúrne odhalia detaily bežnému smrteľníkovi skryté a v priebehu filmu či jednej epizódy dolapia páchatel'a? Skutočnosť je troška iná. Myslíme si ale, že každý by mal poznať aspoň základy kriminalistickej a detektívnej práce, aby mohol byť pri riešení prečinov nápomocný a aby vedel uplatniť preventívne opatrenia.

Kriminalita je vážny problém

Kriminalita je podľa jedného z posledných prieskumov piatym najvážnejším spoločenským problémom v Slovenskej republike. Podľa Odboru osobitného určenia Generálnej prokuratúry trestným činom dominuje násilná a majetková kriminalita. Budeme sa venovať týmto dvom druhom trestných činov.

Majetková kriminalita

Majetkovej kriminalite veľmi často predchádza dlhé pozorovanie okolia a vytipovanie domov a bytov, ktoré sú slabo strážené a prázdne. Zasadou číslo jeden je chodiť s otvorenými očami. Dobrý pozorovateľ má takpovediac oči aj vzadu. Videli ste v poslednom období nového kolpoltéra či „poštára“, ktorý sa stoj čo stoj snažil dostať do vchodu a iba s hŕstkou letákov? Obzeral si niekto dom, ktorý nie je na predaj bez toho, aby doň vstúpil? To všetko môžu byť signály. V rámci prevencie kriminality by ste mali pravidelne kontrolovať, či sú všetky zámky neporušené a pri odchode z domu riadne zamykať, zatvárať okná a aktivovať bezpečnostný systém. Obdobne po zaparkovaní auta nainštalujte mechanické zábrany, aktivujte imobilizéry a alarmy. Opatrnosť zvýšte v období od 24tej do 5tej hodiny rannej. Vtedy sa totiž stráca najviac vozidiel. Zlodejov prezrádzajú podozrivé a nezvyčajné zvuky v nezvyčajnú hodinu. Zlodeji veľmi často „kontrolujú“, či sa vo vytipovanom objekte niekto nachádza. Určite neznámych ľuďom nepotvrďte ani nevyvracajte prítomnosť či neprítomnosť susedov.

Ak už sa krádež stane, každý – a tým myslíme aj poškodeného alebo svedkov – by sa mal na mieste činu správať tak, aby zachoval čo najviac dôkazov. Čo to znamená? Nevstupovať do zóny, kde by mohli byť stopy, odtlačky prstov a vlasy, zabudnuté nástroje a iný dôkazový materiál. Zároveň by mali zabezpečiť, aby na miesto činu nikto nevstupoval do príchodu polície a v prípade dažďa alebo sneženia miesto činu prikryť. Uzatvorte vždy širší priestor a z miesta činu odchádzajte po tej istej trase ako ste doň vošli. „Ideálnym a nestranným svedkom sú mestské kamerové systémy a kamery na komerčných budovách – pri bankomatoch, na nákupných centrách a podobne. Snažte sa vždy využívať ich prítomnosť vo svoj prospech, napríklad zaparkovaním vozidla či bicykla v ich zornom poli,“ hovorí Daniel Štubniak, špecialista na bezpečnosť a konateľ spoločnosti Kamerové systémy, s.r.o.

Preventívne, pre kriminalistov a poisťovňu mimoriadne nápomocné, sú fotografie cenností vo vašej domácnosti. V ideálnom prípade sú to i záručné listy a sériové čísla, na základe ktorých je možné presne vyčíslieť škodu a ukradnuté predmety vypátrať. Osobitnou kapitolou je v tejto súvislosti kriminalistická grafická diagnostika a grafológia. Tá sa zaoberá rozpoznávaním dokladov, písomností, teda najmä určovaním falošných dokumentov a rozpoznávaním písma. Ako detektív „Sherlock“ by ste

mali vedieť, že listiny sa najčastejšie pozmeňujú mechanickým a chemickým odstraňovaním textu, dopisovaním a prepisovaním textu a výmenou časti dokumentov (napr. fotky). Ako prípadná obeť krádeže osobných dokladov vedzte, že krádež musíte nahlásiť polícii, či už slovenskej alebo tam, kde sa práve nachádzate (zároveň ohláste krádež i na veľvyslanectve SR, kontakty nájdete na stránke Ministerstva zahraničných vecí www.mzh.sk).

Násilná kriminalita

Podstatou ochrany osôb a majetku je vyhýbať sa možným rizikám a okolnostiam, vyhýbať sa stykom a konfliktom s podozrivými osobami a ak aj ku konfrontácii príde, vedieť, ako zmierniť následky. Trestný zákon jasne hovorí, že konať v krajnej núdzi môže každý, kto odvracia nebezpečenstvo priamo ohrozujúce najmä ľudský život, zdravie, slobodu alebo materiálne hodnoty. Pritom na odvracanie nebezpečenstva a útoku je oprávnený každý, nielen ten, komu bezprostredne hrozí nebezpečenstvo alebo ujma.

Nemusíte byť práve držiteľom čierneho pásu v karate, ale i tak by ste mali poznať základné chyty, kopy, údery a páky, prípadne poznať citlivé miesta ľudského tela. Zásada sebaobrany číslo jeden, najmä pre ženy a fyzicky slabšie osoby: Nemusíte čakať na útok, keď je zrejmé, že nastane a obrana môže byť i dôraznejšia ako plánovaný útok.

Medzi základy kriminalistiky určite patrí znalosť používania a funkcií osobných obranných prostriedkov – aj pre prípad, že by ich chcel útočník použiť proti vám. Ak máte možnosť, oboznámte sa s teleskopickými obuškami, boxerami, paralyzérmi, sprejmi, plynovými pištoľami a nožmi.

Násilnej kriminalite často predchádza vyhrážanie a osobné útoky agresora voči obeti prostredníctvom telefónu, e-mailu alebo sociálnych sietí. „Odporúčame, aby ste si skontrolovali nastavenia súkromia a nepotvrďovali priateľstvo s niekým, koho meno alebo prezývku nepoznáte. Vo svete sú známe prípady, keď takáto „známosť“ viedla až k vražde,“ vystríha Daniel Štubniak.

Viete, že...

...medzi páchatelmi trestných činov výrazne prevládajú muži, a to vo všetkých hlavných druhoch trestnej činnosti, s výnimkou trestného činu ohrozovania mravnej výchovy mládeže?

Krátky slovník kriminalistiky

násilná kriminalita - zahŕňa násilné trestné činy, ako vražda, lúpež, úmyselné ublíženie na zdraví, vydieranie, hrubý nátlak, vlámanie a pod.

miesto činu – je miesto, kde bol spáchaný trestný čin, ale aj miesta, kde sa páchatel na čin pripravoval,

stopy – sú zmeny, ktoré vznikli alebo majú súvislosť s trestnou činnosťou, napríklad odtlačok prstov (biologická stopa), odtlačok nástrojov (mechanická stopa) atď.

negatívne stopy - napr. chýbajúce sklo pod rozbitým oknom,

kriminalistická identifikácia – je proces, ktorý zisťuje kto a čím stopu na mieste činu vytvoril,

rekognícia – spočíva v tom, že svedok, poškodený alebo obvinený znovu poznávajú osobu, vec alebo zviera,

kriminalistická technika – zahŕňa asi 20 expertíznych úsekov, napr. daktyloskopu (skúmanie odtlačkov), balistiku, trasológiu, či antropológiu (viz. populárny seriál Kosti),

daktyloskopia – zaoberá sa skúmaním daktyloskopických stôp, teda odtlačkov kože prstov, dlaní rúk a bosých chodidiel,

balistika – skúma zbrane, nábojnice, strely a predmety zasiahnuté strelbou, ale aj hľadáním stanovišťa strelca a určovaním vzdialenosti strelec – cieľ,

trasológia – zaoberá sa vyhľadávaním, zaistovaním a skúmaním stôp pohybu (ľudí, zvierat, vozidiel...)

obžalovaná osoba - osoba, na ktorú bola podaná obžaloba na súd,

obvinená osoba - osoba obvinená zo spáchania konkrétneho trestného činu, ak bolo proti nej vznesené obvinenie orgánmi činnými v trestnom konaní.

Vaši špecialisti na bezpečnosť

www.specialistinabezpecnost.sk